

IOSIF VISSARIONOVICI STALIN

Iosif Vissarionovici Stalin, nascut Ioseb Djugasvili (21 decembrie 1879 – 5 martie 1953) a fost un revolutionar bolsevic si conducator politic sovietic. Stalin a devenit Secretar General al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice in 1922 in urma mortii lui Vladimir Ilici Lenin, castigand in anii deceniul al treilea lupta pentru putere cu Lev Trotski si consolidandu-si pe deplin autoritatea o data cu Marea Epurare, o perioada de represiune crunta al carei apogeu a fost atins in 1937. Stalin a ramas la putere pe tot parcursul celui de-al doilea razboi mondial, si dupa incheierea acestuia, pana la moartea sa. Regimul sau de ideologie marxist-leninista este adeseori numit stalinism.

Sub Stalin, care a inlocuit Noua Politica Economica (NEP) cu planurile cincinale (introduse in 1928) si agricultura individuala cu agricultura cooperatista, Uniunea Sovietica a fost transformata dintr-o societate taraneasca intr-o mare putere industriala mondiala la sfarsitul celui de-al patrulea deceniu. Agricultura sovietica, care a fost exploatata pentru finantarea industrializarii, a continuat sa fie subdezvoltata pe toata durata deceniului. Colectivizarea a trebuit sa faca fata opozitiei generalizate a chiaburilor, in fapt cei mai harnici si gospodari oameni ai satelor, avand ca rezultat o lupta inversunata a multor tarani impotriva autoritatilor. In acest timp, Stalin a argumentat ca fractionismul Partidului Comunist aflat la putere ar putea slabi Uniunea Sovietica in fata inamicilor externi. Pe durata deceniului al patrulea, el practic a eliminat opozitia politica prin intermediul sistemului foarte dur al exilului intern (vezi Gulag) si prin executii, iar prin asigurarea de beneficii anumitor segmente ale populatiei, a castigat sprijinul sau cooperarea lor cu regimul.

O victorie greu cucerita in Marele Razboi pentru Apararea Patriei, 1941–1945, (care a fost posibila cel putin partial datorita capacitatilor de productie ridicate in timpul industrializarii fortate), a pus temelia pentru formarea Pactului de la Varsovia si a consfintit pozitia URSS drept una dintre cele doua superputeri mondiale dominante, pozitie pe care a mentinut-o pentru aproape patru decenii dupa moartea lui Stalin (din 1953). Cu toate acestea, generatiile de conducatori care au urmat au repudiat stalinismul. Succesorul lui Stalin si prim-secretar al partidului, Nikita Hrusciiov, a denuntat folosirea represiunii in masa si cultul personalitatii (in 1956).

Stalin s-a nascut in orasul Gori, Georgia, ca fiul al cizmarului Vissarion Ivanovici Djugasvili. Mama sa, Ekaterina Geladze, s-a nascut intr-o familie de iobagi. Ceilalti trei copii ai lor au murit tineri. Iosif, mangaiat "Soso", a fost practic singur la parinti. Vissarion Ivanovici Djugasvili era un fost iobag care, atunci cand a fost eliberat, a devenit cizmar. El si-a deschis propriul atelier, dar in scurta vreme a dat faliment, ceea ce l-a fortat sa lucreze intr-o fabrica de incaltaminte in Tiflis. Vizitandu-si rar familia si imbatandu-se rau, Vissarion isi batea des nevasta si fiul fara sa aiba vreun motiv. Un

prieten din copilărie a lui Stalin a scris ca "... aceste batai nemeritate si infioratoare l-au facut pe baiat la fel de dur si fara de inima precum tatal sau." Acelasi prieten a scris ca nu l-a vazut niciodata plangand pe Stalin. Alt prieten din copilărie, Iremashvili, credea ca bataile pe care i le administrase tatal sau i-au dat lui Stalin ura fata de autoritati. El a spus de asemenea ca, oricine cu putere asupra celor din jur ii amintea de tatal sau si de cruzimea acestuia.

Unul dintre oamenii la care Ekaterina spala rufe si facea menajul era un evreu din Gori, David Papismedov. Papismedov i-a dat lui Iosif, care o ajuta pe mama sa, bani si carti de citit si l-a incurajat. Cateva zeci de ani mai tarziu, Papismedov a venit la Kremlin sa vada ce a ajuns micul Soso. Stalin si-a surprins colegii nu numai prin faptul ca l-a primit pe batranul evreu dar si prin faptul ca a stat de vorba cu el in public, plin de bucurie.

Pana in cele din urma, tatal lui Stalin, Beso, a plecat in 1888 la Tiflis, lasandu-si familia fara sprijin material. Au existat zvonuri ca ar fi murit intr-o incaierare intre betivi intr-un bar, desi altii spun ca l-ar fi vazut in Georgia chiar prin 1931. La opt ani, Soso a inceput invatatura la scoala bisericeasca din Gori. Cand a intrat la scoala, Stalin era intr-un grup de elevi foarte eterogen. Stalin si colegii lui de clasa erau in cea mai mare parte georgieni si vorbeau una dintre cele saptezeci de limbi caucaziene, dar la scoala au fost siliti sa foloseasca rusa. Chiar si atunci cand vorbeau ruseste, profesorii rusi isi bateau joc de Stalin si de colegii lui datorita accentului lor georgian. Stalin era ridiculizat si de cei care erau fii de preoti sau de negustori. Ei isi bateau joc de uniforma lui scolara jerpelita si de fata lui cu urme de varsat de vant. Tanarul Iosif a invatat sa-si invinga adversarii intimidandu-i. El a exploatat slabiciunile colegilor batandu-si joc cu brutalitate de ei. Pentru a evita confruntarile fizice, ii batjocorea acuzandu-i ca folosesc violenta ca pe un "inlocuitor pentru creier". Stalin si-a impus autoritatea asupra celor din familia bogate. Desi mai tarziu Stalin a cautat sa ascunda aceste origini georgiene, pe timpul copilăriei sale era fascinat de folclorul local. Povestile pe care le citea vorbeau despre muntii georgieni care luptasera vitejeste pentru independenta tarii. Eroul favorit al povestilor lui Stalin era un talhar legendar din munti numit Koba. El le-a cerut colegilor de clasa sa-l numeasca Koba, si acest nume a devenit si primul sau pseudonim ca revolutionar. In scurta vreme a devenit cel mai puternic sportiv si cel mai bun la invatatura. El a stralucit in scoala si a fost premiant, iar cand a implinit 14 ani a fost rasplatit cu o bursa la Seminarul teologic din Tiflis, o institutie a bisericii ortodoxe rusa, unde a inceput sa invete din 1894. El era platit pentru cantatul in cor, bani care se adaugau la mica sa bursa. Desi mama sa a vrut ca el sa devina preot, (chiar si dupa ce era conducatorul Uniunii Sovietice), Stalin a intrat la seminar nu datorita vreunei vocatii religioase, ci datorita faptului ca era una dintre putinele optiuni educationale disponibile, atata vreme cat guvernul tarist nu dorea sa permita existenta unei universitati in Georgia.

Implicarea lui Stalin in miscarea socialista, (pentru a fi mai exacti, in acea ramura care mai tarziu se va transforma in miscarea comunista), a inceput in seminar, de unde a fost exmatriculat in 1899 dupa ce nu s-a prezentat la examenele programate. El a lucrat timp de un deceniu ca ilegalist in Caucaz, fiind arestat in mai multe randuri si in cele din urma exilat in Siberia intre 1902 si 1917. El a aderat la doctrina lui V.I. Lenin, doctrina unui partid puternic centralizat al "revolutionarilor profesionisti". Experienta sa practica l-a

facut util partidului bolsevic, fiind ales in Comitetul Central in ianuarie 1912. Unii istorici au afirmat ca in aceasta perioada Stalin era de fapt spion tarist infiltrat in partidul bolsevic, dar nu exista documente de incredere care sa ateste acest fapt. In 1913 el a adoptat numele Stalin, ceea ce inseamna "de otel" in rusa.

Singura sa contributie semnificativa la dezvoltarea teoriei marxiste din acea vreme a fost un tratat scris in perioada scurta in care era exilat la Viena, "Marxismul si problema nationala". Prezinta o pozitie marxist-ortodoxa fata de aceasta importanta problema. Pentru comparatie, vezi articolul lui Lenin "Despre dreptul la autodeterminare al natiunilor". Acest tratat se pare ca a avut o contributie la numirea sa in functia de Comisar al Poporului pentru Afacerile Nationalitatilor, dupa revolutie.

Prima sotie a lui Stalin a fost Ekaterina Svanidze, cu care a fost casatorit numai trei ani pana la moartea acesteia din 1907. La inmormantare, Stalin a spus ca orice sentiment cald pentru oamemi a murit odata cu ea, pentru ca numai ea putea sa-i inmoaie inima. Cu ea a avut un fiu, Iakov, cu care nu s-a inteles prea bine in anii care au urmat. Iakov a fost ofiter in Armata Rosie si a fost luat prizonier de nazisti. Acestia s-au oferit sa-l schimbe cu un ofiter de rang mai inalt, dar Stalin a refuzat oferta. Se spune Iakov a murit aruncandu-se intr-un gard electrificat din lagarul unde era tinut prizonier.

Stalin a avut doi copii cu cea de-a doua sotie, Nadejda Allilueva. Ea s-a sinucis in 1932, impuscandu-se dupa o cearta cu sotul ei, lasand o scrisoare de adio care, conform marturiei fiicei lor era "partial personala, partial politica". In mod oficial ea a murit de boala. Cu Nadejda, Stalin a avut un fiu, Vasili, si o fiica, Svetlana. Vasili a avansat in ierarhia militara a Fortelor Aeriene Sovietice, dar a murit din cauza alcoolismului in 1962. Stalin a fost afectuos cu fiica sa cand era mica dar ea a sfarsit prin a fugi din Uniunea Sovietica in 1967.

In martie 2001, televiziunea independenta rusa NTV a descoperit un nepot necunoscut pana atunci care traia in Novokuznetsk. Iuri Davidov a spus NTV-ului ca tatal sau i-a povestit despre ascendenta sa, dar datorita campaniei impotriva cultului personalitatii lui Stalin, care era in plina desfasurare in acel timp, i s-a spus sa taca. Mai multi istorici, Alexandr Soljenitin aflandu-se printre ei, mentionau un fiu pe care i l-a nascut lui Stalin o concubina, Lida, in 1914 , pe durata exilului sau in Siberia.

In 1912, Stalin a fost cooptat in Comitetul Central la Conferinta Partidului de la Praga. In 1917, Stalin era editorul ziarului Pravda in timp ce Lenin si cei mai multi dintre conducatorii bolsevici erau in exil. Dupa Revolutia din Februarie, Stalin si colectivul de redactie au luat pozitie in favoarea sustinerii guvernului provizoriu al lui Kerenski si se spune s-a mers pana acolo incat i s-a refuzat publicarea unui articol lui Lenin, care cerea rasturnarea acestui guvern provizoriu. Cand Lenin s-a intors din exil, el a scris Tezele din aprilie, care i-au scos in relief pozitia sa.

In aprilie 1917, Stalin a cucerit alegerile pentru Comitetul Central cu al treilea numar de voturi in partid si a fost mai apoi ales in Politburo al Comitetului Central al Partidului

Comunist al Uniunii Sovietice – Biroul Politic al Comitetului Central (mai 1917); el a detinut aceasta functie pana la moarte.

Conform numeroaselor marturii, Stalin a jucat un rol minor in revolutia din 7 noiembrie si si-a infrumusetat rolul in istoria partidului odata ce a ajuns la putere. Alti scriitori, precum Adam Ulam, au afirmat ca fiecarui om din Comitetul Central i se stabilise o sarcina precisa.

Pe durata razboiului civil si a razboiului polono-rus, Stalin a fost comisar politic in Armata Rosie pe diferite fronturi. Prima functie guvernamentala a lui Stalin a fost aceea de Comisar al Poporului pentru Afacerile Nationalitatilor (1917-1923). A mai fost de asemenea Comisar al Poporului pentru inspectia Muncitorilor si Taranilor (1919-1922), a fost membru al Sovietului Militar Revolutionar (1920-1923) si membru al Comitetul Central Executiv al Congresului Sovietelor (din 1917).

In aprilie 1922, Stalin a devenit Secretar General al atotputernicului Partid Comunist, un post pe care el l-a transformat de-a lungul timpului in cel mai puternic post din tara. Acest post era unul nedorit in interiorul partidului, (Stalin era numit cateodata de catre camarazii de partid Tovarasul Cartoteca), dar el a vazut potentialul functiei care-i putea asigura baza puterii, el fiind capabil sa aduca in partid numerosi aliati personali. Aceasta concentrare de putere personala l-a alarmat din ce in ce mai mult pe muribundul Lenin si, in testamentul sau politic, el a cerut inlaturarea "brutalului" Stalin. Pana la urma, acest document nu a fost luat in seama de membrii Comitetului Central, multi dintre ei fiind de asemenea criticati de liderul bolsevic.

Dupa moartea lui Lenin in ianuarie 1924, Stalin, Kamenev, si Zinoviev au condus impreuna partidul, plasandu-se din punct de vedere ideologic intre Trotski (exponent al aripii de stanga din partid) si Buharin (exponent al dreptei).

In acest timp, Stalin a abandonat accentul pus pe revolutia mondiala in favoarea politicii construirii "socialismului intr-o singura tara", in contrast cu teoria lui Trotski, "Revolutia permanenta". Stalin a schimbat curand taberele si i s-a alaturat lui Buharin. Impreuna au luptat impotriva opozitiei formate din Trotski, Kamenev, si Zinoviev. Dupa 1928 (primul al planurilor cincinale), Stalin castigase primul loc intre lideri, si in anul urmator, Trotski a fost exilat. Manevrand cu iscusinta opozitia de dreapta a lui Buharin, acum aparand colectivizarea si industrializarea, se poate spune ca Stalin a cucerit controlul partidului si tarii. Cum popularitatea altor lideri era mare, precum cea a lui Serghei Kirov si a asa numitului Complot Riutin, Stalin nu a castigat puterea absoluta pana la Marea Epurare din 1936-1938.

Primul razboi mondial si razboiul civil rus au avut un efect devastator asupra economiei tarii. Productia industriala in 1922 era doar 13% din cea a anului 1914. Sub conducerea lui Stalin, Noua Politica Economica, care permitea o libertate limitata a pietei in contextul economiei socialiste, a fost inlocuita cu un plan cincinal hotarat de la centru la sfarsitul celui de-al treilea deceniu. Acesta presupunea un program extrem de ambitios de industrializare forzata ghidata de stat si de colectivizare a agriculturii. In ciuda

poticnelilor si greselilor de inceput, primele doua planuri cincinale au dus la o rapida industrializare pornind de la o baza economica foarte scazuta. Uniunea Sovietica, catalogata in general ca cea mai saraca natiune din Europa in 1922, se industrializa acum intr-un ritm fenomenal, depasind de departe viteza industrializarii Germaniei din ecolul al XIX-lea si al Japoniei din secolul al XX-lea.

Fara capital de investitie, cu un comert exterior nesemnificativ si fara nici o industrie moderna ca sprijin, guvernul lui Stalin a finantat industrializarea atat prin restrangerea consumului a unei parti a cetatenilor sovietici, (pentru asigurarea capitalului reinvestit in industrie), cat si spolierea fara mila a bogatiei taranimii. Nu in putine cazuri, munca industriala era cu buna stiinta platita sub valoarea ei reala. Era in primul rand cazul muncii aproape gratuite a prizonierilor din lagarele de munca. Iar in al doilea rand, erau frecventele "mobilizari" ale comunistilor si ale membrilor de Komsomol pentru diferite proiecte de constructie.

Regimul lui Stalin a colectivizat agricultura. Teoria care justifica colectivizarea era aceea ca se vor inlocui fermele mici, nemecanizate si inefficiente cu ferme puternic mecanizate, care vor produce recolte cu mult mai multa eficienta.

Colectivizarea a insemnat schimbari sociale dramatice, de o amploare nemaivazuta de la abolirea iobagiei din 1861 si alienarea taranimii fata de controlul asupra pamantului si a productiei agricole. Colectivizarea a insemnat si o cadere dramatica a stadardului de viata a numerosi tarani, (dar nu a tuturor, cei mai saraci tarani au simtit o crestere a nivelului de trai). Colectivizarea a avut de infruntat o rezistenta generala si adeseori violenta a taranimii.

In primii ani de colectivizare, productia agricola a scazut de fapt. Stalin a acuzat de aceasta scadere neasteptata pe culaci, pe chiaburi, care se opuneau colectivizarii. De aceea, cei catalogati drept "culaci", "ajutoare ale culacilor" si mai tarziu "fosti culaci", erau impuscati, erau trimisi in Gulag – lagare de munca sau erau deportati in zone indepartate ale tarii, fara a exista o regula in aceasta privinta.

Desfasurarea in doua etape a colectivizarii, intrerupta un timp de un an de faimosul editorial al lui Stalin "Ametiti de succes" (Pravda, 30 martie 1930), este un exemplu perfect al abilitatii sale de a aplica retrageri tactice.

Multi istorici sunt de acord ca distrugerile provocate de colectivizarea fortata au fost responsabile de foametea teribila care a cauzat moartea a pana la 5 milioane de oameni intre anii 1932-33, in mod special in Ucraina si in regiunea inferioara a fluviului Volga.

Stiinta in Uniunea Sovietica era sub un strictul control ideologic al partidului, alaturi de arta, literatura si orice altceva. Partea pozitiva a fost aceea a unui progres semnificativ in domeniile "sigure din punct de vedere ideologic", datorita sistemului de educatie si invatamant gratuit si a cercetarii stiintifice finantate de stat. Totusi, in cateva cazuri, consecintele presiunii ideologice au fost dramatice, exemplele cele mai cunoscute fiind acele ale "pseudo-stiintelor burgheze": genetica si cibernetica.

La sfarsitul celui de-al cincelea deceniu, au fost de asemenea incercari de a suprima teoriile relativitatii speciale si generale, precum si a mecanicii cuantice considerate idealiste. Pana in cele din urma, fizicienii sovietici de frunte au afirmat in mod hotarat ca fara folosirea acestor teorii, ei nu ar fi in stare sa faca bomba nucleara.

Lingvistica a fost singurul domeniu al stiintei sovietice la care Stalin a contribuit direct si personal. La inceputul guvernarii staliniste, figura dominanta in lingvistica sovietica era Nicolai Iakovlevici Marr, care afirma ca limba este o constructie de clasa si ca structura limbii este determinata de structura economica a societatii. Stalin, care scrisese mai inainte despre politica limbii, data fiind functia lui de Comisar al Poporului pentru Nationalitati, a simtit ca stapanea suficient problemele de baza ca sa se opuna in mod coerent acestui formalism marxist simplist, sfarsind dominatia ideologica a lui Marr asupra lingvisticii sovietice. Principala lucrare a lui Stalin in domeniul lingvisticii a fost un mic eseu numit Marxismul si problemele lingvisticii . Desi nu a adus o mare contributie teoretica sau practica, nu sunt erori aparente in modul in care Stalin intelegea lingvistica si influenta sa a eliberat in mod sigur aceasta stiinta de teoriile orientate ideologic care dominau genetica, de exemplu.

Cercetarea stiintifica in aproape toate domeniile a fost stanjenita de faptul ca multi oameni de stiinta au fost trimisi in lagare de munca, (printre altii Lev Landau, un castigator de mai tarziu al premiului Nobel, care a petrecut un an in inchisoare in 1938-1939), sau au fost executati (precum Lev Subnikov, care a fost impuscat in 1937). Ei au fost persecutati pentru disidente (reale sau imaginare) sau, cel mai adesea, pentru cercetari "incorecte din punct de vedere politic".

Totusi, s-au facut progrese in anumite domenii ale stiintei si tehnologiei pe timpul lui Stalin, precum dezvoltarea computerului BESM-1 in 1953 si lansarea satelitului Sputnik in 1957. In mod real, multi politicieni din Statele Unite incepusera sa se teama dupa "Criza Sputnik" ca tara lor a fost eclipsata de catre Uniunea Sovietica in stiinta si invatamantul public.

Guvernul lui Stalin a pus un accent mare pe asigurarea de servicii medicale gratuite. S-au dus campanii impotriva tifosului, holerei si malariei. Numarul de doctori a crescut atat de repede pe cat a permis capacitatea invatamantului medical si a facilitatilor medicale. Rata mortalitatii si mortalitatii infantile au scazut in mod continuu. Invatamantul de toate gradele era gratuit si s-a dezvoltat in mod spectaculos, tot mai multi cetateni sovietici invatand sa scrie si sa citeasca, tot mai multii devenind absolventi a unei forme mai inalte de invatamant. Generatiile care au crescut pe vremea lui Stalin, in special femeile, au avut parte si de o mare crestere a posibilitatilor de obtinere a unei slujbe.

Pe timpul regimului stalinist, stilul realismului socialist a fost stabilit in mod oficial si pentru lunga vreme ca obligatoriu pentru pictura, sculptura, muzica, teatru. Tendintele "revolutionare" la moda mai inainte: expresionismul, arta abstracta, si experimentalismul avangardist au fost descurajate sau denuntate ca formalism.

S-au faurit si s-au prabusit cariere, unele de mai multe ori. Nume celebre erau reprimare, atat "revolutionari" (printre ei: Isaac Babel, Vsevolod Meierhold) cat si "nonconformisti" (de exemplu: Osip Mandelstam). Altii, reprezentand atat "omul sovietic" (Arkadi Gaidar) cat si ramasitele Rusiei pre-revolutionare (Constantin Stanislavski), au prosperat.

Anumiti emigranti s-au reintors in Uniunea Sovietica, precum Alexei Nicolaevici Tolstoi in 1925, Alexandr Kuprin in 1936, si Alexander Vertinski in 1943. Trebuie amintit cazul lui Anna Ahmatova, care a suportat mai multe cicluri de represiune-reabilitare, dar care nu a fost vreodata arestatata, desi primul ei sot, poetul Nicolai Gumiliov, fusese deja impuscat in 1922, iar fiul ei, istoricul Lev Gumilev, a petrecut doua decenii in Gulag.

Cat de implicat a fost Stalin atat in problemele generale cat si in cele specifice a fost apreciat in mod diferit. Oricum, numele lui era folosit in mod constant pe timpul cat a fost la carma statului in discutiile despre cultura, ca de altfel in orice altceva, iar in cateva cazuri faimoase, parerea sa a fost cea finala.

Bunavointa ocazionala a lui Stalin se facea simtita in moduri ciudate. De exemplu, Mihail Bulgakov ajunsese la saracie si disperare si totusi, dupa un apel catre Stalin personal, i s-a permis sa lucreze. Piesa sa, "Zilele vartejurilor", care prezenta cu compasiune situatia unei familii antibolsevice prinsa in razboiul civil, a fost pana in cele din urma reprezentata, se pare la interventia personala a lui Stalin si si-a inceput cariera neintrerupta de mai multe decenii pe scena Teatrului de Arta din Moscova.

In arhitectura, un stil imperial stalinist, (practic un neoclasicism modernizat, dezvoltat la scara mare, exemplificat de cativa zgarie-nori din Moscova), a inlocuit constructivismul din deceniul al treilea. O anecdota amuzanta spunea ca hotelul Moskva a fost construit cu doua aripi care nu se potriveau intre ele deoarece Stalin semnase din greseala amandoua proiectele aduse spre aprobare, iar arhitectii se temeau prea tare sa clarifice problema.

Rolul lui Stalin in soarta bisericii ortodoxe ruse este complex. Persecutia continua din anii 1930-1940 a dus la disparitia ei aproape completa. Pe la 1939, parohiile active numarau cateva sute (de la aproape 57.000 in 1917), multe biserici fiind demolate si zeci de mii de preoti, caugari si calugarite au murit sau au fost intemnitati. Pe durata celui de-al doilea razboi mondial, bisericii i s-a permis o revigorare partiala, ca o organizatie patriotica: mii de parohii au fost reactivate pana la o noua runda de represiuni pe timpul lui Hrusciiov. Recunoasterea de catre Sinodul Bisericii Ruse a guvernului sovietic si a lui Stalin personal a condus la o schisma in cadrul bisericii ortodoxe ruse din diaspora, ruptura care nu s-a vindecat nici pana azi.

Stalin a avut un efect nefast asupra culturilor micilor popoare indigene din Uniunea Sovietica. Politica cunoscuta sub numele de korenizatia, dar si cea a Culturilor nationale prin forma, dar socialiste in esenta au fost benefice pentru populatiile indigene, permitandu-le sa se integreze mai usor in societatea rusa. Insa, uniformizarea culturilor, mai evidenta in a doua parte a perioadei in care dictatorul sovietic a fost la putere, a avut efecte foarte daunatoare. Represiunile politice si epurarile au avut repercusiuni mai devastatoare asupra culturilor indigene decat asupra culturii urbane, de vreme ce

intelectualii micilor popoare de pe intinsul uniunii nu erau asa de numerosi. Modul traditional de viata a numeroaselor popoare din Siberia, Asia Centrala si Caucaz a fost distrus si grupuri mari, uneori popoare intregi, au fost dislocate si imprastiate in toata uniunea pentru a preveni revoltele nationaliste. Numeroase religii specifice anumitor grupuri etnice sau nationalitati – catolica, iudaica, baptista, islamica, budista – au avut de suferit aceleasi prigoniri ca si Biserica Ortodoxa Rusa (sau chiar si mai rele): mii de calugari au fost torturati si executati, sute de biserici, sinagogi, moschei, temple, monumente sacre si manastiri au fost demolate sau desacralizate prin transformarea in depozite, spatii de productie, etc.

Stalin, ca sef al Politburo al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, si-a consolidat puterea aproape absoluta in deceniul al patrulea prin intermediul Marii Epurari indreptata impotriva (suspectilor) oponentilor politici si ideologici, culminand cu exterminarea majoritatii membrilor Comitetului Central bolsevic si a mai mult de jumatate dintre delegatii foarte docili de la cel de-al XVII-lea Congres al Partidului din ianuarie 1934. Masurile luate variau de la intemnitarea in lagarele de munca ale Gulagului, la executii care urmau proceselor-spectacol sau proceselor rapide ale troicii NKVD-ului. Se argumenteaza ca unele dintre motivatii ar fi fost nevoia ca partidul sa fie unificat in fata anticipatului conflict cu Germania Nazista. Altii cred ca toate acestea au fost motivate de dorinta lui Stalin de a-si consolida propria putere.

S-au desfasurat mai multe procese cunoscute sub numele de Procesele de la Moscova, dar procedurile au fost multiplicata de-a lungul si de-a latul tarii. Au fost patru procese cheie in aceasta perioada: Procesul celor saispzece (august 1936); Procesul celor saptespzece (ianuarie 1937); Procesul generalilor Armatei Rosii, (incluzandu-l pe maresalul Tuhacevski - iunie 1937); si la final, Procesul celor douazeci si unu (incluzandu-l pe Buharin) in martie 1938.

Asasinarea lui Trocki din august 1940 in Mexic, unde el traia in exil din 1936, a eliminat ultimul oponent al lui Stalin dintre fostii conducatori ai partidului. Numai trei membri dintre " vechii bolsevici ", (Politburo-ul din vremea lui Lenin), au ramas: Stalin, "Starostele intregii Uniuni", Mihail Kalinin, si Presedintele Sovnarkom-ului, Viaceslav Molotov. Represiunea la care au fost supusi asa de multi fosti revolutionari si membri de partid de rang inalt l-au facut pe Lev Trocki sa afirme ca "un rau de sange" separa regimul lui Stalin de cel al lui Lenin.

Nici un segment al societatii nu a fost lasat neatins de procesul epurarii. Articolul 58 din codul penal, care pedepsea "activitatile antisovietice", a fost aplicat in cea mai larga maniera. La inceput, listele pentru executarea inamicilor poporului erau confirmate de Politburo. De-a lungul timpului, procedura a fost simplificata la maxim si delegata celor de pe treptele inferioare de comanda. Cuvantul rusesc troika (grup format din trei elemente) a capatat un nou inteles: un proces rapid si simplificat tinut de comitetul a trei subordonati ai NKVD-ului. Spre sfarsitul epurarilor, Politburo-ul l-a destituit pe seful NKVD-ului, Nicolai Ejov, pentru abuzuri. El a fost executat in cele din urma. Unii

istorici precum Amy Knight si Robert Conquest pretind ca Stalin i-a indepartat pe Ejov si pe predecesorul sau, Iagoda, pentru a arunca vina proprie pe umerii lor.

Putin inaintea, in timpul si imediat dupa cel de-al doilea razboi mondial, Stalin a dirijat personal o serie de deportari la o scara nemaiintalnita care a afectat profund harta etnica a Uniunii Sovietice. Peste 1,5 milioane de oameni au fost deportati in Siberia si in republicile central-asiatice. Separatismul, rezistenta impotriva regimului sovietic si colaborationismul cu ocupantul german au fost motivele cele mai des invocate pentru deportarile in masa.

Urmatoarele grupuri etnice au fost total sau partial deportate: polonezii, coreenii, germanii de pe Volga, tatarii din Crimeea, calmicii, cecenii, ingusii, balkarii, karaciaii, turcii meskhetiani, bulgarii, grecii, armenii, lituanienii, letonii, estonii. Un mare numar de culaci (chiaburi) fara deosebire de nationalitate au fost deportati in Siberia sau in Asia Centrala. In februarie 1956, Nikita Hruscirov a condamnat deportarile ca pe o violare a principiilor leniniste si le-a permis celor mai multi deportati sa se intoarca la casele lor. Totusi, nici pana la sfarsitul anului 1991 tatarilor, turcilor, si germanilor de pe Volga nu li se permisese sa se reintoarca in masa pe pamanturile stramosesti. Deportarile au avut un efect profund asupra popoarelor Uniunii Sovietice. Amintirea deportarilor a jucat un rol major in miscarile separatiste din republicile baltice, din Tatarstan si din Cecenia.

Aproximativ un milion de oameni au fost ucisi in perioadele 1935-1938, 1942 si 1945-1950 si milioane de oameni au fost incarcerati in Gulag = lagarele de munca. In Georgia, aproximativ 80.000 de oameni au fost impuscati pe timpul anilor 1921, 1923-1924, 1935-1938, 1942 si 1945-1950 si mai mult de 100.000 de oameni au fost transportati in Gulag.

Pe 5 martie 1940, Stalin si alti lideri sovietici au semnat un ordin pentru executarea a 25.700 de intelectuali, inclusiv 14.700 ofiteri prizonieri de razboi polonezi. Aceasta a devenit cunoscut ca Masacrul de la Katyn. Au mai fost si alte masacre josnice ale prizonierilor de razboi totalizand aproximativ 30.000 – 40.000 de oameni.

Istoricii sunt in general de acord ca foametea, mortalitatea din lagarele de munca si din inchisori, ca si terorismul de stat (deportarile si epurarile politice) au facut milioane de victime de care Stalin si tovarasii sai sunt responsabili direct sau indirect. Cate milioane? de victime au murit pe vremea lui Stalin este o chestiune indelung disputata. Desi nu s-a recunoscut o cifra oficiala de catre guvernele sovietic sau rus, cele mai multe estimari sunt intre 8 si 20 de milioane de victime. Comparatii ale rezultatelor recensamintelor din perioada 1926-1937 sugereaza decesul a 5 – 10 milioane de oameni in plus fata de ce ar fi fost normal in acea perioada, cei mai multi morti de foame in perioada 1931-1934. Recensamantul din 1926 arata ca populatia Uniunii Sovietice era de 147 milioane, iar in 1937 recensamantul da un total de 162-163 milioane. Aceste cifre sunt cu 14 milioane mai putin decat valoarea estimata a populatiei si nu au fost dezvaluite, totul fiind considerat "sabotaj" iar cei care s-au ocupat de organizarea recensamantului au fost aspru pedepsiti. Un alt recensamant s-a facut in 1939, totusi cifra de 170 milioane este atribuita direct deciziei lui Stalin (vezi si Populatia Uniunii Sovietice). Trebuie notat faptul ca cifra de 14 milioane nu trebuie sa insemne in mod automat 14 milioane de morti suplimentari,

atata vreme cat 3 milioane s-ar putea sa fie nasteri care nu au avut loc ca urmare a reducerii fertilitatii sau a controlului nasterilor. 50 de milioane reprezinta cifra cea mai mare care a fost estimata pentru perioada 1920 – 1953, dar probabil ca ea este mult exagerata.

Un citat atribuit lui Stalin este "Moartea unui om este o tragedie. Moartea a milioane este statistica" (raspuns probabil dat lui Churchill in timpul Conferintei de la Potsdam in 1945).

In discursul din 19 august 1939, Stalin si-a pregatit tovarasii pentru marea cotitura din politica sovietica, Pactul Molotov-Ribbentrop cu Germania Nazista care a impartit Europa Centrala in doua sfere de influenta, care, mai tarziu, vor genera impartirea fizica, politica si ideologica a Europei in doua parti, Europa de Vest si Europa de Est, printr-o cortina de fier. Motivele exacte ale acestui pact sunt inca disputate, dar se pare ca nici o parte nu pare sa creada ca va rezista foarte mult timp.

Pe 1 septembrie 1939, invazia Germana a Poloniei a pornit al doilea razboi mondial. Conform pactului Molotov-Ribbentrop, Polonia de rasarit urma sa ramana in sfera de influenta sovietica. Dat fiind acest fapt, Stalin a decis sa intervina si, pe 17 septembrie, Armata Rosie a invadat Polonia. Germania si Uniunea Sovietica au cazut de acord sa modifice putin sferele de influenta si Polonia a fost impartita intre aceste doua state.

In 1941, Hitler a incalcat tratatul si a invadat Uniunea Sovietica in cadrul Operatiunii Barbarossa. Stalin nu s-a asteptat la asa ceva, sau cel putin nu s-a asteptat sa se produca o invazie atat de curand. Uniunea Sovietica nu era pregatita pentru a face fata agresiunii. Pana in ultima clipa, Stalin a cautat sa evite orice pregatire evidenta de aparare care ar fi provocat atacul german, sperand sa castige timp pentru modernizarea si intarirea fortelor armate. Chiar si dupa ce atacul a inceput, Stalin nu parea capabil sa accepte realitatea si, dupa cum spun unii istorici, a fost prea uimit ca sa reactioneze corespunzator mai multe zile. O teorie controversata enuntata de Viktor Suvorov sustine ca Stalin pregatea o invazie a Germaniei, neglijand in acelasi timp pregatirile pentru razboiul de aparare care au lasat fortile sovietice vulnerabile in ciuda marii concentrari de oameni si echipament din preajma granitelor. Asemenea speculatii sunt greu de sustinut, atata vreme cat informatiile despre armata sovietica pentru perioada 1939-1941 raman clasificate, dar se stie ca sovieticii aveau avertizari detaliate facute din timp de reseaua intinsa de spioni externi, (precum ce a lui Richard Sorge), in legatura cu intentiile germane.

Nazistii au avansat extrem de mult initial, ucigand si luand prizonieri milioane de soldati sovietici. Executarea in perioada 1937-1938 a numerosi generali experimentati ai Armatei Rosii a avut un efect devastator asupra capacitatii URSS-ului de a-si organiza apararea. Expertii lui Hitler se asteptau la cel mult opt saptamani de razboi.

Ca raspuns, pe 6 noiembrie 1941, Stalin s-a adresat populatiei sovietice pentru doar a doua oara pe durata celor 30 de ani de guvernare (prima data a fost mai devreme in acelasi an, pe 2 iulie). El a pretins ca desi 350.000 de militari rusi fusesera ucisi in timpul atacului german, agresorul ar fi pierdut 4,5 milioane de soldati (o cifra exagerata) iar

victoria sovietica ar fi aproape. Armata Rosie a opus o rezistenta inversunata, dar in primele faze ale razboiului era ineficienta pe scara larga in fata fortelor germane mai bine pregatite si echipate. Pana in cele din urma, invadatorii au fost opriti si mai apoi respinsi din fata Moscovei in decembrie 1941. Stalin a colaborat mai apoi cu inteligentul maresal sovietic Gheorghii Konstantinovici Jukov pentru victoria decisiva asupra germanilor in lupta pentru apararea Stalingradului.

Nepriceperea lui Stalin in problemele de strategie este deseori amintita in legatura cu pierderile masive sovietice si infrangerile de la inceputul razboiului. (In autobiografia sa, Hruscirov pretindea ca Stalin incerca sa ia decizii tactice folosind un glob terestru.) Trebuie spus inasa ca Stalin a ordonat mutarea rapida a fabricilor la est de raul Volga, in afara razei de actiune a aviatiei germane, Luftwaffe. De aici, industria sovietica a sustinut Armata Rosie cu o eficienta remarcabila. In plus, Stalin si-a dat seama ca celelalte armate europene au fost complet dezintegrate cand au trebuit sa faca fata nazistilor foarte eficaci din punct de vedere militar si de aceea si-a supus armata atat tirului propagandistic si patriotic-revolutionar, cat si unei terori coplecitoare.

Ordinul nr. 227 al lui Stalin din 27 iulie 1942 ilustreaza lipsa de scrupule cu care el incerca sa creasca hotararea in lupta a militarilor: toti cei care se retrageau sau isi paraseau pozitiile fara ordin erau impuscati pe loc. Alte ordine priveau familiile celor care se predau, familii care deveneau tinte ale terorii NKVD-ului. Bariere ale fortelor SMERS au fost in scurta vreme puse in spatele liniilor intai pentru a mitralia pe oricine incerca sa se retraga. Militarii sovietici care s-au predat au fost aruncati in Gulag dupa ce au fost eliberati din lagarele de prizonieri.

In primele faze ale razboiului, Armata Rosie in retragere a cautat sa interzica inamicilor accesul la orice fel de resurse mai inainte ca germanii sa le poata lua in stapanire, aplicand tactica pamantului parjolit si a distrugerii infrastrurii. Din nefericire, aceste masuri impreuna cu abuzurile armatei germane au cauzat suferinte si o foamete de neinchipuit populatiei civile ramase in spatele frontului.

Uniunea Sovietica a suportat greul luptelor si a avut cele mai mari pierderi de militari si de civili din al doilea razboi mondial. Aproximativ 7 milioane de soldati ai Armatei Rosii si aproape 20 de milioane de civili au murit. Nazistii ii socoteau pe slavi "suboameni" si de aceea acestia din urma au devenit o tinta a genocidului orientat etnic. Acest concept al inferioritatii slave a fost de asemenea motivul care a facut ca Hitler sa nu accepte in armata germana pana in 1944, (cand razboiul era practic pierdut de Germania), multi rusi care doreau sa lupte impotriva regimului stalinist. In Uniunea Sovietica, al doilea razboi mondial a lasat un urias deficit de barbati din generatia celor care au luptat in conflict. Pana in zilele noastre, al doilea razboi mondial, Marele Razboi pentru Apararea Patriei, este viu in amintirile cetatenilor din Rusia, Belarus si din alte republici ale fostei URSS, iar ziua de 9 mai, Ziua Victoriei, este cea mai mare sarbatoare nationala in Rusia.

Dupa al doilea razboi mondial, Armata Rosie a ocupat cea mai mare parte a teritoriului care fusese mai inainte stapanit de tarile Axei: au fost zone de ocupatie sovietice in Germania si Austria iar Ungaria si Polonia erau practic sub ocupatie militara, desi formal,

mai tarziu, erau tari aliate. Guverne pro-sovietice au fost aduse la putere in Romania, Bulgaria si Cehoslovacia iar in Iugoslavia si Albania au ajuns la putere guverne conduse de comunisti locali. Finlanda si-a pastrat in mod formal independenta, dar era izolata din punct de vedere politic si dependenta din punct de vedere economic de Uniunea Sovietica. Grecia, Italia si Franta au fost sub puternica influenta a partidelor comuniste locale, care priveau cu simpatie la Moscova. Stalin a sperat ca odata cu retragerea americanilor din Europa, tot continentul sa raman sub dominatia sovietica. Ajutorul american pentru tabara anti-comunista in razboiul civil din Grecia a schimbat situatia. Germania Rasariteana a fost proclamata tara separata in 1949, fiind guvernata de comunisti locali. Mai mult decat atat, Stalin a decis sa aiba controlul direct asupra satelitelor din Europa Centrala: toate tarile urmau sa fie conduse de partidele comuniste locale care trebuiau sa incerce sa introduca modelele sovietice in zona.

In 1948 aceasta decizie a dus la stabilirea de guverne staliniste in Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Romania si Bulgaria, tari denumite mai tarziu "blocul comunist". Albania comunista a ramas un aliat, dar Iugoslavia sub conducerea lui Iosif Broz Tito s-a rupt de influenta sovietica. Stalin a vazut consolidarea puterii sovietice in zona ca un pas necesar pentru protejarea URSS-ului cu o centura de state cu guverne prietenesti, care sa actioneze ca o zona tampon impotriva unei posibile invazii.

Aceasta actiune a naruit sperantele Europei Occidentale ca Europa Rasariteana va avea o atitudine prietenoasa fata de vest si ca va forma un "cordon sanitar" impotriva comunismului. S-au confirmat de asemenea temerile a numerosi politicieni din vest ca Uniunea Sovietica continua sa doreasca sa raspandeasca comunismul in toata lumea. Relatiile dintre Uniunea Sovietica si fostii aliatii occidentali din cel de-al doilea razboi mondial s-au deteriorat rapid si au deschis calea unei perioade lungi caracterizata de tensiuni si lipsa de incredere intre est si vest, cunoscuta sub numele de razboiul rece. (Vezi si Cortina de fier.)

In tara, Stalin s-a prezentat ca un mare comandant militar care a condus URSS la victorie in razboiul impotriva nazistilor. De la sfarsitul celui de-al cincelea deceniu, nationalismul rusesc a crescut. De exemplu, unele inventii si descoperiri stiintifice au fost puse pe seama unor cercetatori rusi. Printre acestea se numarau: motorul cu aburi a carui inventie a fost atribuita lui Cerepanov (tatal si fiul), becul electric lui Iablocikov si Lodigin, radio-ul lui Popov, avionul lui Mojaiski, etc.

Politica de represiune interna a continuat si s-a intensificat (inclusiv in teritoriile cucerite de curand), dar nu s-a mai ajuns la extremele din anii 1930 -1938.

Daca este sa dam crezare unor afirmatii, campania antisemita din 1948-1953, (vezi si Comitetul Antifascist Evreiesc, Complotul doctorilor, Cosmopolit fara tara), erau numai precursorile marilor represiuni ce aveau sa vina, dar daca asemenea planuri au existat cu adevarat, Stalin a murit mai inainte de a le pune in practica.

Stalin a avut foarte putine contributii la teoria comunista (sau mai bine zis, marxist-leninista), dar cele cateva pe care le-a facut au fost acceptate pe timpul vietii sale de catre toti cercetatorii sovietici din domeniul stiintelor politice.

In 1936, Stalin a enuntat ca societatea sovietica este formata din doua clase sociale neantagoniste: muncitorii si taranii colhoznici. Acestea corespundeau la doua forme diferite de proprietate asupra mijloacelor de productie care existau in Uniunea Sovietica: proprietatea de stat (pentru muncitori) si proprietatea colectiva (pentru taranime). In plus, Stalin a distins patura sociala a intelectualilor. Conceptul claselor neantagoniste a fost in intregime noua in teoria leninista.

Stalin si sprijinatorii sai, in timpul guvernarii sale si de atunci pana azi, au subliniat ideea ca socialismul poate fi construit si consolidat intr-o singura tara, chiar intr-una subdezvoltata cum era Rusia la inceputul secolului.

Dupa cum spune Hruscirov in autobiografia sa, Stalin participa deseori la chefuri nocturne alaturi de aghiotantii sai, dupa care el dormea toata ziua, asteptand ca ei sa ramana treji si sa conduca tara. Pe 1 martie 1953, dupa un dineu intins pe durata intregii nopti, alaturi de ministrul de interne Lavrenti Beria si viitorii premieri Gheorghii Malenkov, Nicolai Bulganin si Nikita Hruscirov, Stalin a cedat, suferind un atac cerebral care i-a paralizat partea dreapta a corpului. El a murit patru zile mai tarziu, pe 5 martie 1953 la varsta de 73 de ani. In mod oficial, hemoragia cerebrala a fost declarata drept cauza a mortii. Trupul sau a fost mumificat si pastrat in Mausoleul lui Lenin pana pe 3 octombrie 1961, cand a inceput destalinizarea in Uniunea Sovietica. Trupul lui Stalin a fost ingropat dupa aceea langa zidul Kremlinului.

S-a sugerat ca Stalin ar fi fost asasinat. Fostul exilat comunist Avtorhanov a adus in discutie aceasta ipoteza in 1975. Viaceslav Molotov, in memoriile sale politice publicate in 1993, afirma ca Beria s-a laudat in fata sa ca l-ar fi otravit pe Stalin. In 2003, un grup de cercetatori rusi si americani au enuntat ipoteza ca Stalin ar fi ingerat o puternica otrava folosita impotriva sobolanilor, care provoaca fluidizarea sangelui si hemoragii si atacuri cerebrale. Cum acest tip de otrava este insipida, varianta aceasta este plauzibila. Cum a murit Stalin, se va putea afla cu certitudine doar daca se va face autopsia cadavrului care este imbalsamat.

Stalin este binecunoscut pentru crearea cultului personalitatii lui Lenin (dar si al sau propriu) in Uniunea Sovietica. Imbalsamarea trupului fondatorului statului sovietic si depunerea sa intr-un mausoleu a fost facuta impotriva obiectiilor sotiei lui Lenin, Nadejda Krupskaia. Stalin devenise centrul cultului si adoratiei colective. Numeroase orase si sate au fost redenumite cu numele liderului sovietic, (vezi Lista locurilor care au primit numele lui Stalin), au fost infiintat in onoarea sa Premiul Stalin si Premiul Stalin pentru Pace. Trocki, bolsevic din "vechea garda", a criticat cultul personalitatii ca fiind impotriva valorilor socialismului si bolsevismului prin ridicarea individului deasupra partidului si clasei muncitoare. De aceea, in ciuda refugierii politice a lui Trocki in Mexico, acesta a fost asasinat de mana lunga a K.G.B.-ului, bineinteles, la indemnul tovarasesc al "mult-iubitului" Stalin. Cultul personalitatii a atins noi dimensiuni pe durata Marelui Razboi pentru Apararea Patriei, cand numele lui Stalin a fost introdus in noul

imn national sovietic. Stalin a devenit subiectul artelor sovietice: literatura (inclusiv poezia), muzica, pictura si filmul.

O, mare Stalin. O, lider al popoarelor,
Tu, cel care ai readus omul la viata,
Tu, cel care faci sa rodeasca pamantul,
Tu, cel care repui in drepturi prin secole,
Tu, cel care faci sa infloreasca primavara,
Tu, cel care faci sa vibreze corzile muzicale...
Tu, splendoare a primaverii mele! O, tu,
Soare reflectat de milioane de inimi!
(A. O. Avdienko)

Per total, sub conducerea lui Stalin, Uniunea Sovietica a fost transformata dintr-o natiune agricola intr-o superputere mondiala. Industrializarea a fost un succes prin faptul ca a creat posibilitatea apararii si pana in cele din urma a invingerii puterilor Axei in al doilea razboi mondial, desi acest lucru s-a facut cu pierderi uriase de vietii omenesti. Totusi, istoricul Robert Conquest si alti cercetatori occidentali afirma ca URSS erau obligate la o industrializare care nu era in mod necesar legata de influenta bolsevica. Exista alte speculatii de tip "ce ar fi fost daca" dar care sunt prin natura lor improbabile

Desi politicile economice si sociale ale lui Stalin au pus bazele pentru ridicarea URSS la statutul de supraputere, cruzimea cu care a condus afacerile sovietice au fost ulterior repudiate de succesorii sai in conducerea Partidului Comunist. Trebuie notata denuntarea stalinismului de catre Nikita Hrusciiov in februarie 1956. In "Raportul secret", Despre cultul personalitatii si consecintele lui, tinut in cadrul sesiunii inchise a celui de-al XX-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, Hrusciiov l-a denuntat pe Stalin pentru cultul personalitatii sale si pentru "violarile normelor leniniste de legalitate". Oricum, succesorii sai imediati au continuat sa urmeze principiile de baza ale regimului stalinist: monopolul politic al partidului comunist, controlul de stat al economiei si un serviciu de reresiune care sa inabuse orice disidenta. Pe de alta parte, epurarile de mare amploare nu au mai fost niciodata repetate.

Precum alti bolsevici, el a devenit in mod obisnuit cunoscut sub numel conspirative printre care Stalin nu era cel mai important. Era de asemenea cunoscut drept Koba , dupa numele unui erou popular georgian, (un haiduc precum Robin Hood). S-a spus ca a mai folosit cel putin o duzina de alte nume, pentru comunicatii secrete, dar pentru motive lesne de inteles, multe au ramas necunoscute. Imediat dupa victoria in al doilea razboi mondial, in timp ce sovieticii negociau cu aliatii numeroase probleme, Stalin ii trimitea directive lui Molotov semnand Drujkov. Printre alte porecle pseudonime au fost Ivanovici, Soso ori Sosso (numele sau din copilarie), David, Nijaradze ori Nijeradze si Chijikov.

Sunt mai multe zvonuri in legatura cu originile lui Stalin, nici una nefiind confirmata.

Un astfel de zvon este acela ca era fiul nasului sau, un nobil georgian bogat, Egnatashvili, membrii familiei caruia erau clerici din tata in fiu. Mai multe fapte sustin aceasta teorie: mama lui Stalin a lucrat in casa lui Egnatashvili; Stalin a fost admis la seminar, un copil dintr-o familie saraca nu ar fi putut intra la o scoala prestigiosa ca aceea; Stalin a pastrat legaturile cu Egnatashvili de-a lungul intregii sale vietii, inclusiv in perioada razboiului. Pe de alta parte, nu ar fi un fapt neobisnuit ca un nas sa-si ajute finul.

Au fost zvonuri in legatura cu o probabila origine evreiasca a lui Stalin. Printre originile acestui zvon se poate numara episodul cu Papismedov relatat in Copilaria lui Stalin.